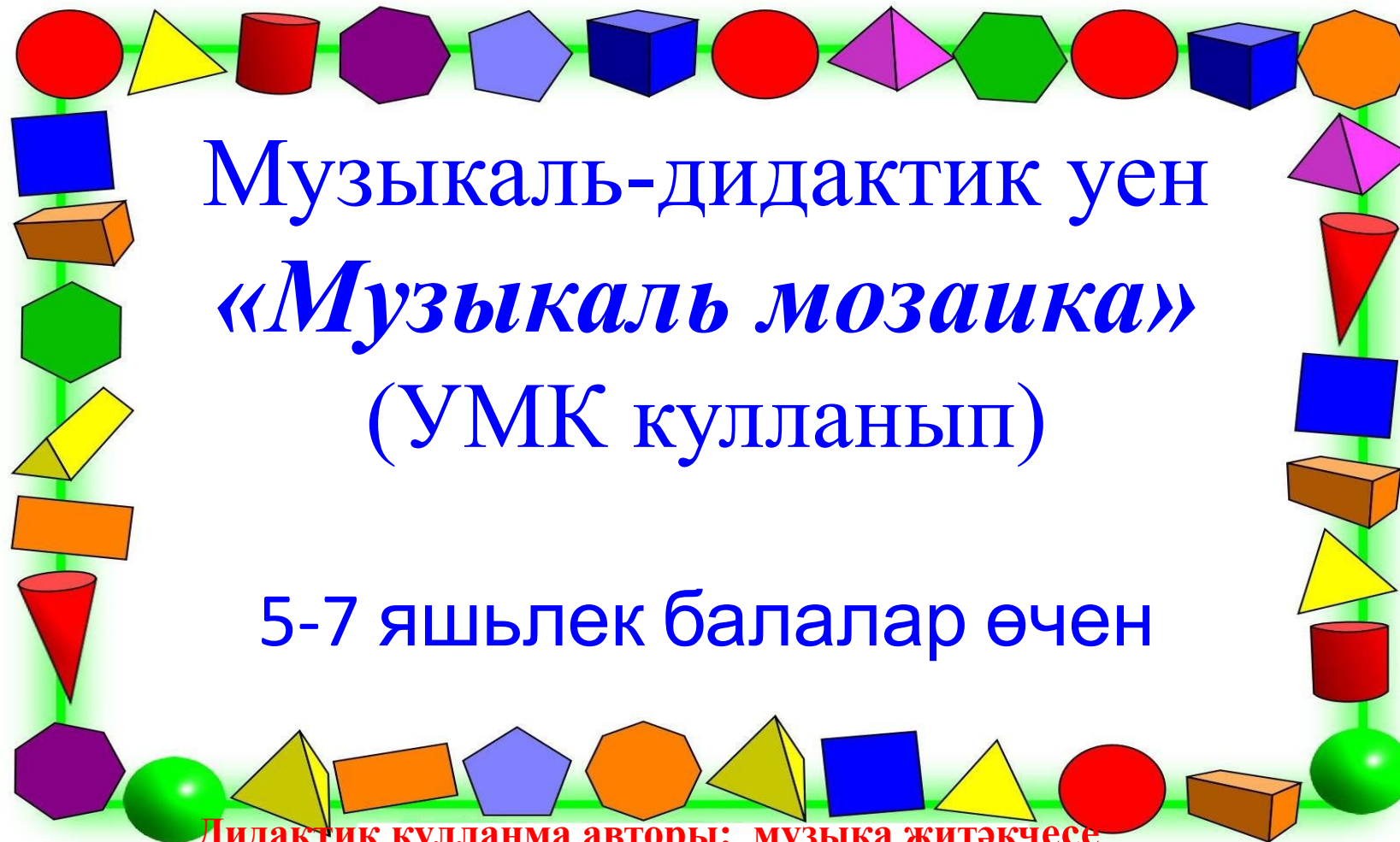

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының башкарма комитетының
Мәктәпкәчә мәгариф идарәсе муниципаль учреждениесе
«63 нче номерлы компенсацияләүче балалар бакчасы»

Музыкаль-дидактик уен
«Музыкаль мозаика»
(УМК кулланып)

5-7 яшьлек балалар өчен

Дидактик кулланма авторы: музыка житәкчесе

Зарипова Альмира Асхатовна

Музыкаль-дидактик уен "Музыкаль мозаика»

Аңлатма язуы

"Сэнгатъ һәм фән турында уйланып, мин математика һәм музыка - кеше рухының иң кырыйларында, ә алар арасында кешелеклелек фән һәм сэнгатъ өлкәсендә тудырган бөтен нәрсә урнаштырыла дигән нәтижәгә килдем"

Нейгауз Генрих

Күп кенә тикшеренүчеләр фикеренчә, уен балаларны тәрбияләүдә, укытуда һәм психик үстерүдә зур әһәмияткә ия. Ул кыюсыз, үзенә ышанып карамаган балаларга үз комплексларын һәм чынга ашмаслык булуларын жиңәргә мөмкинлек бирә. Дидактик уен балаларның акыл активлыгын тәрбияләүнең кыйммәтле чарасы булып тора, ул психик процессларны активлаштыра, балаларда белем алу процессына зур кызыксыну уята.

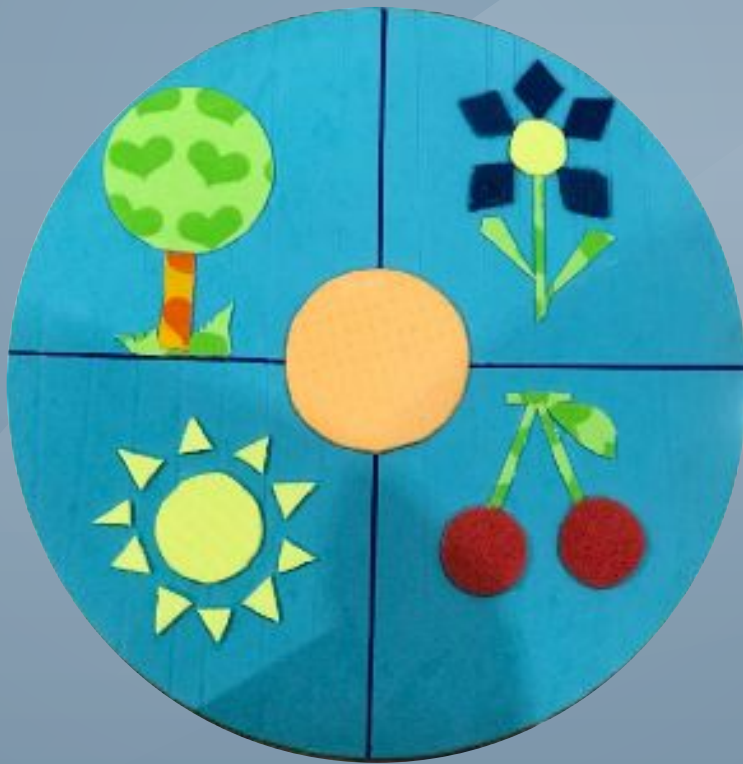
Музыкаль-дидактик уеннар балаларның музыкаль эшчәнлеген үстерүнең мөһим чарасы булып тора. Аларның төп билгеләнеше-балаларда музыкага мөхәббәт тәрбияләү. Әлеге уеннарның кыйммәте шундаки, балаларда уеннарга карата кызыксыну һәм шул уеннарда катнашу теләге уята. "Музыкаль мозаика» уены барышында балалар музыкаль чаралар юлы белән геометрик фигураларны аерырга өйрәнәләр. Болар барысы да балаларда музыкаль ишетү, игътибар һәм хәтер үсешенә ярдәм итә. Нәтижәдә, балалар төп геометрик фигуралар һәм музыкаль терминнар турында кирәкле белемнәрен алалар.

Максаты: балаларның геометрик фигуралар турындагы белемнәрен музыка чагылышы аша ныгыту.

Бурыч:

- балаларның бәйләнешле сөйләм телен, сүзлек запасын баету, логик фикерләвен үстерү;
- ярдәм итәргә үстерү;
- балаларның сөйләмендә геометрик форманың исемнәрен дөрес атау: (тугәрәк, дүрткел, өчпочмак) ;
- балаларда игътибарлылыкны үстерү;
- музыкаль чагылышларны һәм геометрик фигураларның күләмен (динамика, Лада, тембр, ритм, темп) чагыштыра белү;
- балаларда матурлыкка соклану хисләре тәрбияләү.

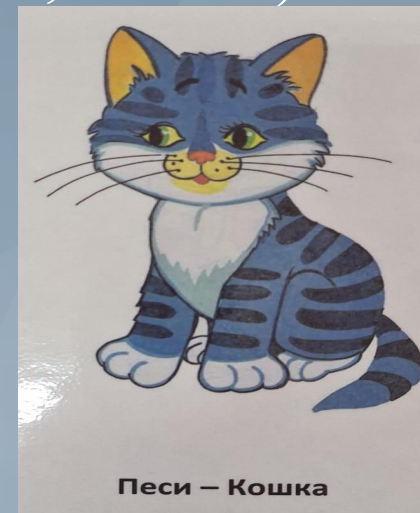
Материал: өч уен кыры:
«Дүрткел», «Өчпочмак», «Даирәсе (тугәрәк)»

Һәр басуда һәр кыр үзәгендә геометрик фигурага туры килә торган геометрик фигуралы 4әр рәсем сурәтләнган.

(мәсәлән: “өчпочмак” - чыршы, әләм (байрак), песи, көймә).

Көймә – Лодка

Байрак - Флажок

Һәр уен кыры өчен предметларның күләменә һәм төсләренә туры килә торган киселгән сыннар, шулай ук уен кыры предметларының күләменә генә туры килә торган кара киселгән фигуралар бар.

Уенның 1 вариантын карап тоту: әлеге вариант 3 этапка (3 дәрес) бүленә, һәр фигурага бер дәрес бирелә. Балаларга уен кыры тәкъдим ителә (мәсәлән,» Квадрат"), анда ракета, машина, аю, йорт сурәтләнгән. Шулай ук төрле төстәге һәм кара квадратлар киселгән. Балалар фигураларны бер сүз белән әйтергә тиеш. Педагог жырны тыңларга, соңыннан уен кырында тәкъдим ителгән фигураны өйрәнергә тәкъдим итә.

А.Бекчурина сүзләре
музыкасы

А.Зарипова

Жир иөзөндә күп фигуралар бар
Дүрткел, өчпочмак, түгәрәк.
Шуларның барысын да
Өйрәник әле бергәләп.

Дүрткел

Дүрт ягы бар үзөндә
Дүрт тигез почмак.
Нәрсә сез уйлыйсыз?
Дүрткел яки шакмак.

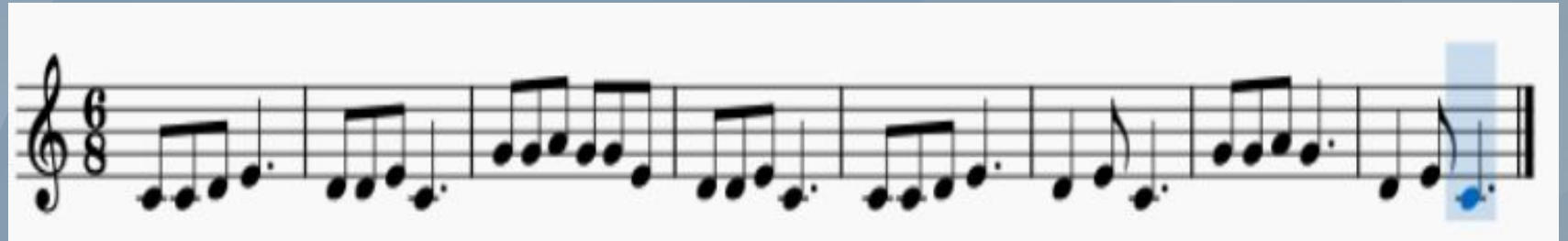

А.Бекчурина сүзләрә
музыкасы

А.Зарипова

Өчпочмак

Өч очы бар, өч түбәсе
Тизрәк килә әйтеп бирәсе.
Өч ягы да тоташкан
Сызык булып урнашкан.

Түгәрәк

Уйлыйк әле бергәләп,
Капчык кебек түгәрәк.
Тип-тигез яклары,
Юк аның почмаклары

Аннан соң, балалар төс, предметларга киселгән фигураларның күләме һәм формасы буенча туры килә торган, нигездә, басуга (кара фигуралар күләме һәм формасы буенча гына сайлап алына). Педагог иң зур һәм иң кечкенә фигураны табарга дигән биремне бирә. Аннары алдан өйрәнгән көйне төр-ле динамикалы төсмерләрдә башкарырга:зур фигурага көйне кычкырып ба-шкарырга (*f* форте), ә кечкенә фигурага көйне тыныч кына (*p* пиано) башка-рырга кушыла. Шулай ук предметларны, сүрәтләрне түгәрәкләргә куярга тәкъдим ителә, жырларны тыңларга кушыла.

Көчле - (форте *f*)

Тыныч - (пиано *p*)

Эчтәлек 2 варианты: Музыка житәкчесе 5-6 төрле музыка уен коралынан геометрик фигуралар (өчпочмак, түгәрәк, квадрат) формасы буенча туры килүчене табарга тәкъдим итә. Аннан соң бер бала чакыртыла, алар алдында өч уен кыры һәм өч коралы: бубен, өчпочмак, колотушка.

Музыка житәкчесе уен басуларында сурәтләнгән теләсә нинди рәсем турында жыр жырлый. Бала бу предметны табарга, әлеге предметта куелган фигураны билгеләргә һәм тиешле музыка коралын алырга тиеш.

**Игътибарыгыз
өчен
рәхмәт!**